

KLAIPĖDA PĖSČIOMIS

KLAIPĖDA PĖSČIOMIS

Klaipėda – miestas prie jūros, čia susipina ir gamtos grožis, ir savita architektūra, o geriausias būdas miestą pažinti iš arčiau – pasirinkti maršrutą pėsčiomis.

Siūlome jums rinktis vieną iš keturių pažintinių pėsčiųjų maršrutų:

1. Klaipėdos senamiestis.
2. Senosios kurortinės gyvenvietės – Melnragė ir Giruliai.
3. Nuo Mažojo Kaimelio iki karališkojo Tauralaukio.
4. Smiltynė.

Maršrutas Nr. 1 „Klaipėdos senamiestis“

Ilgis 4,5 km
Trukmė 2 val.

Maršrutą siūlome pradėti dabartinėje **Teatro aikštėje (1)** – tai reprezentacinė miesto vieta.

Dar XVII a. čia tyvuliavo pilį supę apsauginiai vandenys, rytine aikštės puse tekėjo senosios Dangės vandenys. XIX a., galutinai užpylus dalį pilies griovių, buvo pastatyti pirmieji statiniai, suformuota aikštė. Iki XX a. vidurio aikštėje veikė

prekyvietė, vadinama Naujuoju turgumi. Nuo XIX a. čia veikė teatras, kuriame koncertavo daug žymių atlikėjų. 1837 m. su Karaliaučiaus opera čia lankėsi ir jai dirigavo R. Wagneris (R. Wagner). Teatro aikštės puošmena – tai 1912 m. pastatytas paminklas, skirtas Klaipėdoje gimusiam poetui, Karaliaučiaus universiteto profesorius S. Dachui (1605–1659). Centrinė skulptūros figūra – Taravos Ani-

kė – populiariausio jo eilėraščio, virtusio daina, herojė.

Pereikite Teatro aikštę (Taravos Anikės skulptūra jums turėtų būti dešinėje), prieš save pamatysite gatvę (Pilies gatvė), pereikite ją šviesoforo reguliuojamoje sankryžoje ir eikite tiesiai tol, kol prieisite tiltelį.

● **Pasukamas pėsčiųjų tiltas (2)** per piliavietės kanalą – technikos paminklas. Pastatytas 1855 metais, vadinamasis „Grandinių“ tiltas veikia ir šiandien. Pasukus tiltelį, laivai bei jachtos gali įplaukti ir išplaukti iš Pilies uosto. Pasukamas „Jūros vartų“ tiltelis – vienintelis tokio tipo mechanizmas Lietuvoje. Tilteliui pasukti naudojama 2 žmonių jėga.

Perėję tiltelį eikite tiesiai Danės upės pakrante ir prieisite karinių ir kruizinių laivų terminalą.

● **Karinių ir kruizinių laivų terminalas (3)** atidarytas 2003 m. Tai vieta, kur atkeliauja didingi kruiziniai laivai ir mėgsta būriuotis miestelėnai bei miesto svečiai. Čia pastatyta skulptūrinė kompozicija „Vaikystės svajonė“ (ranka mojančią berniuką su šuneliu), įkūnijanti vaikystėje gimstančias įspūdingiausias ir reikšmingiausias svajones. Ši skulptūra sveikina visus į Klaipėdos uostą atvykstančius ir išvykstančius laivus (skulpt. S. Jurkus).

● Pasigrožėję Kuršių marių ir laivų vaizdais atgal į senamiestį eikite jau kitu keliu – pro piliavietę. Danės upė jums turi likti kairėje ir nuo karinių ir kruizinių laivų terminalo eikite tiesiai apie 200 metrų, dešinėje pusėje pamatysite industrinio kultūros paveldo kompleksą – **didįjį elingą (4)**.

XIX a. viduryje tarp pilies gynybinių griovių ir Kuršių marių ėmė veikti laivų statybos ir remonto dirbtuvė, priklausiusi vienai Hamburgo bendrovei, vėliau ji perėjo į Pauliaus Lindenau rankas. Šioje laivų statykloje buvo gaminami keleiviniai garlaiviai, vilkikai, ledlaužiai, tanklaiviai, mašinos. Buvę Lindenau laivų statyklos statiniai ir įrengimai sudaro industrinio kultūros paveldo kompleksą. Ryškiausias išlikęs šios laivų statyklos objektas yra didysis elingas (nebaigtas statyti) su slipu laivams nuleisti.

● Praėję elingą sukite keliu į dešinę, netrukus prieisite piliavietę ir **Pilies muziejų (5)**.

Klaipėdos miesto piliavietėje šiandien įrengtas Klaipėdos pilies muziejus, kuriame galima susipažinti su Klaipėdos miesto pilies-tvrtovės, anuomet vadintos „Memelburgu“, gimimu ir raida. Kasmet rugpjūčio 1 dieną švenčiamas Klaipėdos miesto gimtadienis, piliavietėje vyksta teatralizuoti pasirodymai.

Apžiūrėję piliavietę, o gal ir apsilankę Pilies muziejuje, eikite toliau tiesiai iki Pilies gatvės, šviesoforo reguliuojamoje sankryžoje ją pereikite ir maršrutą tęskite tiesiai toliau akmenimis grįsta gatve (Daržų g.) apie 200 metrų, tada sukite kairėn (Aukštoji g.).

● **Aukštoji gatvė (6)**. Šioje gatvėje galima išvysti seniausią ir aukščiausią išlikusį fachverkinės konstrukcijos sandėlį (Aukštoji g. 3) – jo aukštis 16 m, jame laikydavo ir eksportui ruošdavo sėmenis.

Fachverko populiarumą XIX a. patvirtina kaip tik ši senamiesčio dalis, kurioje galima pamatyti ir daugiau fachverkinės statybos pastatų, esančių tarp Didžiosios Vandens gatvės ir Turgaus aikštės.

Aukštoji gatvė suka dešinėn ir čia prasižieda Didžioji Vandens gatvė.

● **Didžioji Vandens gatvė (7)**. Gatvės pavadinimas byloja apie tai, kad čia kada tekęs senoji Dangės upės atšaka, kurią nuspręsta užversti miestui plečiantis (XVII–XVIII a.). Šiandien šioje gatvėje, 1774 m. statytame pirklio name, Didžioji Vandens gatvė 6, įsikūręs Mažosios Lietuvos istorijos muziejus, kuriame gausu archeologinių radinių, XIX–XX a. miesto gyvenimą atspindinčių eksponatų, Mažosios Lietuvos ir Klaipėdos krašto dokumentų, nuotraukų.

Už Mažosios Lietuvos istorijos muziejaus pirmame posūkyje sukite į dešinę ir paėję apie 50 metrų atsidursite kiemelyje.

● Fachverkinis sandėlių apsuptyje yra įsikūręs **Kultūrų komunikacijų centras, Klaipėdos etnokultūros centras** ir „Meno

kiemas“ (8). Vasarą čia veikia meno dirbtuvės, kur galima išvysti, kaip „žingsnis po žingsnio“ gimsta meno kūriniai iš medienos, keramikos, tekstilės ir kt.

● Perėję kiemelį vėl išeisite į Daržų gatvę, čia sukite kairėn ir paėję apie 50 metrų dešinėje pusėje pamatysite **Kalvystės muziejų (9)** (Šaltkalvių g. 2, 2A).

1974 m. prasidėjo kapinių griovimas: metaliniai kryžiai, tvorelės ir kt. buvo vežami į metalo laužą. Klaipėdiečiui kalviui, metalo restauratoriui Dionyzui Varkaliui pavyko išgelbėti ir išsaugoti dalį kapinių paminklų. Netrukus D. Varkalis apgriuvusiame Klaipėdos senamiesčio pastate (Šaltkalvių g.) aptiko žinomo Klaipėdos kalvio meistro Gustavo Kackės (Gustav Katzke) kalvę su išlikusiais autentiškais senojo meistro darbo įrankiais bei įranga, čia 1992 m. atidarytas Kalvystės muziejus, atgaivintas kalvystės amatas, o kieme įrengta kapinių kryžių ir tvorelių ekspozicija.

● Jei toliau eisite Daržų gatve ir pirmame posūkyje suksite į kairę (Vežėjų gatvė), tai kairėje pusėje pamatysite **Klaipėdos lėlių teatrą (10)**.

Klaipėdos lėlių teatro kūrėjai ir lėlės įsikūrę istoriniame fachverkinio stiliaus namelyje su sodu. Teatro salė – mažytė, joje telpa tik 70 žiūrovų, tačiau išsiskiria jaukumu, betarpiška ir kūrybiška atmosfera. Tai vienas jauniausių, novatoriškiausių ir ambicingiausių profesionalių lėlių teatrų Lietuvoje.

● Eidami toliau tiesiai Vežėjų gatve prieisite Turgaus gatvę, čia sukite dešinėn ir, perėję gatvę šviesoforo reguliuojamoje

sankryžoje ir dar paėjęję apie 100 metrų, dešinėje pusėje pamatysite gyvatvorę apaugusį skverą, kuris žymi kadaise čia stovėjusios **bažnyčios vietą (11)**.

Turgaus gatvės gale 1706 m. buvo pastatyta šv. Jono evangelikų liuteronų bažnyčia, kuri buvo laikoma gražiausia Rytpriusiuose. Po II pasaulinio karo bažnyčia buvo sugriauta. Dabar skvere esanti gyvatvorė žymi buvusių pamatų kontūrus. Buvusią bažnyčią ketinama atstatyti toje pačioje vietoje, 2012 m. pastatytas kartinis akmuo.

Eikite pirmyn dar apie 100 metrų ir dešinėje pamatysite Jono kalnelį.

● **Jono kalnelis (12)** – tai didingos Klaipėdos fortifikacinės (gynybinės) sistemos išlikusi dalis, kurios kompleksą sudaro trys atskiros teritorijos: gynybiniai pylimai su poternomis, ravelinai (gynybinės salos, skirtos apsaugoti tarpus tarp bastionų) ir fosos (gynybiniai vandens grioviai).

Istoriniai šaltiniai liudija, kad XVII a. pradžioje, vadovaujant inžinieriui K. Roze (Ch. Rose), miestą imta juosti olandiško tipo įtvirtinimais. Buvo supilti apie 3,5 m aukščio pylimai ir bastionai, aplink kuriuos iškasti grioviai – fosos. Pagal savo dydį miesto įtvirtinimai priskiriami didžiųjų karališkųjų tvirtovių kategorijai.

● Apžiūrėję Jono kalnelį eikite kairiau ir pamatysite Danės upę bei joje stovintį burlaivį „**Meridianas**“ (13).

„Meridianas“ – vienas iš Klaipėdos miesto simbolių, buvęs mokomasis burlaivis, pastatytas 1948 metais Suomijoje, tarnavo Klaipėdos jūreivystės mokyklai ir buvo daugelio pokario laivavedžių, kapitonų

pirmasis laivas. 2014 m. laivas atnaujintas, čia įrengtas restoranas.

● Už „Meridiano“ esantis tiltas – **Biržos tiltas (14)**.

Iki XVIII a. antrosios pusės šis tiltas turėjo strateginę reikšmę. Dėl to jį saugojo dešiniajame upės krante supiltas ravelinas. Biržos tiltas duodavo miestui nemažai pajamų: kiekvienas praplaukiantis laivas privalėjo mokėti tilto pakėlimo mokestį – medinio tilto viduryje būdavo atidaro ma nedidelė anga, kad pralįstų burlaivių stiebai. Iki XIX a. vidurio tai buvo vienintelis tranzitinis tiltas.

Antrojo pasaulinio karo metu sugriautas, atstatytas 1948 m.

Perėję tiltą eikite pirmyn ir, prieję šviesoforą, sukite kairėn, čia pereikite gatvę ir eikite pirmyn keletą šimtų metrų. Pirmasis pastatas Danės gatvėje – miesto rotušė.

● **Miesto rotušė (15)**. Tai buvo gražiausias mieste klasicizmo stiliaus pastatas. Jame 1802 m. viešėjo Prūsijos karalius Frydrichas Vilhelmas III ir Rusijos caras Aleksandras. 1807 m., kuomet Prūsijos sostinė iš Berlyno trumpam buvo perkelta į Klaipėdą, gyveno Prūsijos karalių šeima (karalius Frydrichas Vilhelmas III su žmona karaliene Luize), o pastatas tapo laikinąja karaliaus rezidencija. Šiuo metu čia dirba Klaipėdos miesto meras.

Ties miesto rotušė pereikite gatvę ir sukite kairėn, tada kirkite Atgimimo aikštę ir vėl prieisite šviesoforo reguliuojamą sankryžą, kurią jums teks pereiti dukart (pirmiausia pereikite Naujojo Sodo gatvę, tada sukite dešinėn ir pereikite Herkaus Manto gatvę). Perėję gatvę eikite tiesiai Liepų gatve.

● **Liepų gatvė (16)** pradėjo formuotis XVI ir XVII a., Klaipėdos miestui pradėjus sparčiai plėstis į kitą Danės upės pusę. XVIII a. pabaigoje gatvėje buvo pasodinta liepų alėja, taip ši gatvė buvo pradėta vadinti Liepų alėja. Lyginant su kitomis miesto gatvėmis, ji pavadinimą keitė kone daugiausia kartų (gatvė buvo vadinta Žąsų turgumi, Aleksandro g., Liepų g., Smetonos alėja, Adolfo Hitlerio g., Maksimo Gorkio g.). Galiausiai 1988 m. gatvei buvo grąžintas Liepų g. pavadinimas. Dar ir šiandien tai viena gražiausių Klaipėdos gatvių, kurioje stovi įvairių architektūros stilių pastatai – buvusios XIX a. pasiturinčių miestiečių vilos – kuriuose įsikūrę muziejai (Liepų gatvė 12 – Laikrodžių muziejus), bankai, restorai. Liepų gatve nuėję 250 metrų pamatysite vieną įspūdingiausių statinių – senąjį paštą.

● **Senojo pašto pastatų (17)** kompleksas pastatytas 1893 metais. Kompleksą sudaro dviejų aukštų su mansardomis pašto

įstaiga, abipus jos du vienaaukščiai pastatai – vienas buvęs sandėliai ir arklidė, o kitas buvo skirtas karietoms laikyti. Pašto pastatų eksterjere sujungti trijų architektūros stilių – neogotikos, klasicizmo ir jugendo – elementai. 42 m aukščio bokšte sumontuoti koncertiniai varpai – tai didžiausias Lietuvoje karilionas. Kiekvieną šeštadienio ir sekmadienio vidurdienį čia skamba varpų muzika.

Eikite tiesiai toliau dar 450 metrų ir kairėje pusėje pamatysite Skulptūrų parką. Pasivaikščiokite po Skulptūrų parką mes ir rekomenduojame baigti maršrutą.

● **Skulptūrų parkas (18)** – tai buvusios senosios kapinės. Kapavietės buvo sugrąžintos sovietų valdžios įsakymu ir 1977 m. įkurtas Skulptūrų parkas. Čia per daugiau kaip dešimtmetį buvo statomos Smiltynėje vasaros metu skulptorių sukurtos skulptūros. Šiuo metu 10 ha parko teritorijoje eksponuojama 116 įvairios tematikos meninių darbų, kuriuos sukūrė 61 skulptorius. ✗

Ilgis apie 7 km
Trukmė 2,5 val.

Klaipėdos uostas turi du lygiagrečius molus, abu virš 1 km ilgio. Jie pastatyti ant polių. Viršvandeninė dalis išmūryta iš akmenų. Pagilinus uostą, molai sustiprinti akmenimis ir dideliais betono blokais. Tai jūros vartai – kelionės pabaiga atvykstantiems laivams ir pradžia išvykstantiems, o romantikos pasiilgusius

žmonės čia traukia nuostabi panorama – atsiverianti jūros platybė, Kopgalis, laivai, uosto kranai, Klaipėdos švyturys. Rekomenduojame nueiti molu iki pat jo pabalgos.

● **Klaipėdos švyturys (3).** Vienas pirmųjų šiaurės rytų Baltijos jūros pakrantėje Klaipėdos švyturys pastatytas ir įžiebtas 1796 m. rugsėjo 1 d. Šio per 200 metų senumo švyturio autentiška teišliko tik 4 m cokolinė dalis. Švyturys per Antrąjį pasaulinį karą buvo visiškai sugriautas. 1945 m. atstatytas. 1953 m. iš naujo perstatytas ir patobulintas.

Dabar švyturys – 44 m aukščio. Atstumas nuo jūros – 500 m. Signalas matomas už 33 kilometrų.

● Pasivaikščiojus molu, siūlome toliau eiti pajūriu Girulių link – praeisite pro apleistą buvusią **artilėrijos bateriją (4)** Nordmole (ji yra viena iš trijų, kurios stovi prie jūros kranto, tokio modelio artilėrijos baterijos buvo Vokietijos karinio jūrų laivyno naudojamos nuo 1938 metų). Už maždaug 600 metrų nuo baterijos prieisite medinę apžvalgos aikštelę, čia sukite dešinėn ir eikite iki parduotuvės „Maxima“, čia pereisite gatvę ir toliau jūsų maršrutas eis mišku (čia nutiestas puikus kelias dviratininkams ir pėstiesiems) iki pat Girulių (atstumas nuo šiaurinio molo iki Girulių centrinės gelbėjimo stoties – 5 km).

● **Girulių miškas (5).** XVIII a. smėlis jau ėmė tiesiogiai grasinti Klaipėdos uostui. Jis ir pajūrio dalyje sunaikino dalį dirbamų žemių bei ganyklų. Miškų veisimas tam tikrose vietose tapo akivaizdžia būtinybe. XVIII a. pabaigoje ir XIX a. pradžioje valdovai miestui dovanojo įvairaus dydžio žemės plotus su sąlyga, kad jie bus apsodinti miškais. Taip XIX a. viduryje šiaurinėje Klaipėdos dalyje atsirado Plančacijos miškas, iš kurio besikeičiant pavadinimams mūsų dienas pasiekė Girulių miškas.

Eidami Girulių link praeisite I ir II Melnragės privačių gyvenamųjų namų kvartalus, senąsias Melnragės kapinaites (jos veikė XIX a. pab. – XX a. pr.), II Melnragės automobilių parkavimo aikštelę, kirsite vadinamojo neįgaliųjų paplūdimio automobilių parkavimo aikštelę ir jūsų kelias baigsis ties Girulių automobilių parkavimo aikšte. Čia galite sukti dešinėn ir už maždaug 200 metrų prieisite gatvę, kurią perėję dešinėje pamatysite į Kultūros vertybių registrą įrašytus buvusius vaikų tuberkuliozinės sanatorijos pastatus.

● 1911 metais, minint 100-ąsias karalienės Luizės mirties metines, Įsruityje veikusios draugijos iniciatyva Giruliuose buvo atidaryti **beturčių ir ligotų vaikų poilsio namai (6)**, kuriuose ilsėjosi ir gydėsi vaikai iš daugelio Rytų Prūsijos apskričių. Jai buvo suteiktas Prūsijos karalienės vardas. Žinoma, kad ji mėgo lankytis Giruliuose. Sanatorijos pastatų kompleksas plėstas 1916 ir 1917 metais.

Pagrindinio pastato fasadinės sienos – fachverkinės, derančios prie kurortinės gyvenvietės architektūros stiliaus. Medžio konstrukcijų bei dekorų elementai, raudonų čerpių stogai ir vadinamasis „tėvyninis“ stilius šiam kompleksui suteikė išskirtinumo.

Po Antrojo pasaulinio karo iki 2005 m. šiame pastate veikė tuberkulioze sergančių vaikų sanatorija.

Giruliai. Lietuviai Girulius vadino Medyne, o vokiečiai – Girininkija. 1863 m. šią vietovę iš valstybės išsinuomojo Klaipėdos pirkliai ir poilsiui įsirengė kurortą, pastatė puošnias medines vilas, miške pasodino retų medžių, nutiesė kelią į Melnragę. Klaipėdiečiai gausiau pradėjo lankyti Girulius nuo 1892 m., kai buvo nutiestas Klaipėdos–Bajorų geležinkelis ir pamariu per mišką įrengtas dviračių takas. XX a. pradžioje Giruliuose veikė kurhauzas, trys restoranai, kuriuose buvo atliekamos muzikinės programos, buvo šokių aikštelės. XX a. pirmoje pusėje Girulių kurorte veikė karšto vandens vonios, kuriomis gydydavosi žmonės, sergantys nervų, širdies, plaučių ligomis.

Toliau kilkite keliu, vedančiu į kalną. Užlipę atkreipkite dėmesį į kairėje pusėje stovinčius XX a. pradžioje statytus pastatus – kai kurie jų dabar stovi tušti, kai kurie yra gyvenamosios ar visuomeninės paskirties – Šlaito g. 6, Šlaito g. 10, Šlaito g. 12 (tai buvo miestiečių vasaros poilsiui skirta vila, pastatyta pagal fachverkinės architektūros stilių), Šlaito g. 14.

● **Girulių vilos (7).** Vilos buvo statomos aukštesnėje vietoje, atgręžtos į jūrą. Šlaito nuokalnėje, priešais namus, buvo įrengiami terasiniai laiptai, tveriamos metalinės dekoratyvinės tvorelės, statomos skulptūros. Vasarnamiai buvo mediniai, šveicariškojo stiliaus. Medinis vilų karkasas iš lauko pusės buvo apkalamas fasoninėmis lentelėmis, pastatai puošiami ornamentais.

Toliau eikite Turistų gatve iki Girulių geležinkelio stoties – už geležinkelio pamatysite Klaipėdos radijo ir televizijos bokštą.

● 1961 m. Giruliuose pastatytas 200 m aukščio **Klaipėdos radijo ir televizijos bokštas (8)**. Iš pradžių jis buvo naudojamas radijo stočių retransliacijai, vėliau imta transliuoti ir Lietuvos televizija. Aukštis 200 metrų.

Šalia geležinkelio stoties yra autobusų stotelė, čia ir baigsite maršrutą, o miesto centrą pasieksite autobusu Nr. 4 (tvarkaraštį rasite www.klaipedatransport.lt).

Maršrutas Nr. 3 Pažintinis pėsčiųjų maršrutas „Nuo Mažojo Kaimelio iki karališkojo Tauralaukio“

Maršruto ilgis apie 4 km
Trukmė 1 val.

 Maršruto pradžia – „Panevėžio“ autobusų stotelė, čia galima atvykti 9, 14, 15A, 17 maršrutų autobusais (tvarkaraščius rasite www.klaipedatransport.lt).

 Išlipę iš autobuso sukite dešinėn, link Panevėžio gatvės, kurią priėję pasukite į kairę ir leiskitės tiesiai Danės upės link. Dešinėje pusėje pamatysite įspūdingo dydžio **Šv. Kazimiero bažnyčią (1)**.

Vieta šiai bažnyčiai pasirinkta neatsitiktinai, nes būtent šioje vietoje anksčiau driekėsi Prūsijos karaliaus Frydricho Vilhelmo III ir jo žmonos karalienės Luizės rezidencijos bei Karališkos giraitės valdos. Ši aplinkybė, kaip ir parapijos bei bažnyčios dedikacija karaliaičiui šv. Kazimierui, rado atgarsį ir bažnyčios architektūroje – bažnyčios bokštų kompozicija sudaro karūnos įspūdį. Dar viena Šv. Kazimiero bažnyčios architektūrinė idėja, kuri glaudžiai siejasi su Klaipėdos, kaip uostamiesčio, išskirtinumu – bažnyčios forma primena laivą.

Kelionę tęskite toliau eidami pro gyvenamųjų namų kvartalą. Šis rajonas yra vadinamas Mažuoju Kaimeliu, čia vyrauja individualūs namai.

 Privatūs gyvenamieji namai (2) čia pradėti statyti pokario metais – tai gana neįprasta, nes tuo metu vyravo daugiabučių namų statyba, tačiau dėl gyvenamojo ploto stokos tai tapo tam tikra alternatyva. Būtent 1958 m. Klaipėdos miesto vykdomojo komiteto sprendimu buvo apibrėžta sklypų individualiems statytojams skyrimo tvarka: sklypų kiekis buvo skirstomas įmonėms, organizacijoms ir įstaigoms, kurių profesinės organizacijos turėjo numatyti, kam iš savų darbuotojų suteikti galimybę statyti namą.

Priėję Panevėžio gatvės pabaigą, sukite į kairę pusę ir leiskitės į pakalnę, apačioje atsivers Danės upės pakrantė, tuomet pasukite į kairę ir pėsčiųjų taku eikite į šiaurę, t. y. dešinėje pusėje turėtų būti Danės upė, kairėje gyvenamieji namai. Tai kolektyviniai sodai – nedidelių žemės plotų, priklausančių fiziniams asmenims ir paprastai naudojamų žemės ūkiui, grupės.

 Lietuvoje pirmieji **kolektyviniai sodai (3)** atsirado sovietmečiu ir jie buvo vadinami regiono, upės, augalo, gyvenvie-

tės ar darbovietės vardu, pavyzdžiui, šis – Baltijos sodų bendrija. Sodų bendrijos organizuoja bendrą sodininkų veiklą. Panašios egzistuoja ir kitose valstybėse, pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje, Japonijoje. Kolektyviniai sodai būna užmiestyje arba mieste, tačiau atokesnėse vietovėse, dažniausiai prie miškų, upių ar kitų vandens telkinių. Sodų sklypai naudojami daržams, sodams įrengti, rekreacijai. Dalis į miestų teritoriją įeinančių sodų tapo tiesiog gyvenamaisiais rajonais, kaip ir šis.

Savo pasivaikščiojimą tęskite toliau eidami palei upę.

📍 **Danė (4)**, dar kitaip vadinama Akmena, prasideda Kretingos rajone ir įteka į Kuršių marias Klaipėdoje. Būtent Danėje XIII–XIX a. buvo Klaipėdos uostas, kuris tilpo Danės atkarpoje tarp dabartinių Biržos ir Pilies tiltų. XX a. pradžioje Danės upė taip pat vykdavo miestiečių kelionės motoriniu laivu „Tante Anna“ į Tauralaukį, čia jie mėgdavo leisti laiką restorane-užkandinėje. Tauralaukyje lankytis patiko ir karališkajai Prūsijos šeimai – karalienei Luizei, karaliui Frydrichui Vilhelmui III ir jų vaikams. Dėl to vėliau toje vietoje pastatytas paminklas karalienei Luizei (neišlikęs iki mūsų dienų) ir pasodintas Luizės ažuolas.

Tauralaukyje taip pat buvo įrengta mėsinių renginių aikštė, kurioje vykdavo tradicinės „paukščių šaudymo šventės“ – šaulių varžybos. Kiek arčiau miesto buvo antra istorinė vieta, kur 1802 m. Rusijos caras Aleksandras susitiko su Prūsijos karaliumi Frydrichu Vilhelmu III. Šiam įvykiui atminti viena visuomeninė miesto organizacija pasodino vadinamąjį Karališkąjį miškelį. Šalia jo netrukus iškilo restoranas – „Pasivaikščiavimo pilaitė“. Šias istorines vietas ir restoranus jungė apie penkių kilometrų ilgio medžiais apodintas takas, vadinamoji Vynerio promenada. Klaipėdiečiai mėgo Tauralaukio pėsčiųjų maršrutą, ypač kai nebūdavo galima maudytis.

Pėsčiųjų tako dangai pasikeitus prieisite Klaipėdos universiteto botanikos sodą – rekomenduojame būtinai čia užsukti! Eikite taku, kol prieisite tiltą per Danę, tada užlipkite laiptais iki Klaipėdos gatvės ir sukite kairėn. Priėję žiedinę sankryžą vėl pasukite į kairę, kur šiek tiek paėjėję pasieksite vartus į Botanikos sodą.

📍 **Klaipėdos universiteto botanikos sodas (5)** yra įsikūręs 8 ha plote, kuriame keturiose kolekcijose eksponuojami ir kaupiami dekoratyviniai ir kiti vertingi augalai: dendrologinė (spygliuočių ir lapuočių augalų), vaistinių ir prieskoniinių augalų, žolinių dekoratyvinių augalų, rožių. Taip pat lankytojai kviečiami apžiūrėti pajūrio kopų augalų kolekciją, vijoklinių augalų ekspoziciją, etnografinį darželį.

Botanikos sodas dirba kasdien.

Pabaigę pažintį su Botanikos sodu į centrą galite sugrįžti 9, 14 bei 17 autobusų maršrutais. ✖

Maršrutas Nr. 4 „Smiltynė“

Maršruto ilgis apie 7 km
Trukmė apie 2 val.

Maršruto pradžia – senoji perkėla (Danės g. 1), iš senamiesčio iki čia ateiti neužtruksite ilgiau nei 10 min. (keltų grafikai ir kainos – www.keltas.lt). Kelionė per Kuršių marias truks 5–7 minutes. Išlipę iš kelto atsidursite Smiltynės gyvenvietėje ^{*NŽ1}.

● **Smiltynės gyvenvietė (1)** yra Klaipėdos miesto dalis, 1,5 km ištįsusi palei Kuršių marių pakrantę. Iki XX a. pr. Smiltynė vadinta tik smuklė (ji nėra išlikusi), o vietovės rekreacinė reikšmė ėmė didėti tik nuo XIX a. pab. 1900 m. Klaipėdos miestas išsipirko dalį Smiltynės – smuklės teritoriją kartu su į pietus ir į šiaurę esančia teritorija – vasarvietės vystymui. 1901 m. pastatytas kurhauzas, įkurtos dvi vilų kolonijos – iki 3 dešimtmečio pab. buvo pastatyta 10–15 šiam kraštui būdingos architektūros vilų (išlikusias galite pamatyti paėjėję keletą šimtų metrų dešinėn). Tarp vilų buvo nutiesta promenada, prie kurios veikė vasaros kavinės.

● Išlipus iš kelto jums reikėtų sukti kairėn ir pro kavinę, kuri jums bus dešinėje pusėje, eiti iki **Smiltynės kurhauzo (2)**.

1899–1901 m. Klaipėdos pirklių asociacijos lėšomis buvo pastatytas kurhauzas. Tai dviejų aukštų su mansarda „šveicariškos“ vilos tipo pastatas, kurio eksterjerui būdingi *jugendo* stiliaus elementai. Smiltynės kurhauze buvo įrengta 50 kambarių, veikė restoranai. 1936 m. palei marias nutiesus naują kelią, prie kurhauzo išplėsta koncertų aikštelė ir įrengta promenada. Čia buvo pastatytos pavėsinės ir staliukai su kėdėmis. XX a. 3 dešimtmetyje kurhauze trumpai veikė kazino, kuris dėl visuomenės protestų buvo uždarytas. Po Antrojo pasaulinio karo kurhauzas buvo

paverstas gyvenamuoju namu, vėliau čia veikė viešbučio filialas, šiandien tai privati nuosavybė.

Apžiūrėję kurhauzą, eikite taku, vedančiu jus į paplūdimį – kurhauzo pastatas jums liks kairėje, o kavinė „Nerija“ dešinėje. Turėsite apie 10–15 minučių pasimėgauti Smiltynės miško ramybę ir gaiviu oru. Pasiekę paplūdimį, pirmiausia prieš save išvysite Smiltynės apsauginį kopagūbrį.

● **Smiltynės apsauginis kopagūbris (3)** buvo suformuotas siekiant sustabdyti smėlio kopų judėjimą arčiau kranto. Pir-

masis kovos su slenkančiomis kopomis etapas tęsėsi nuo 1881 iki 1904 m. Per šį laikotarpį visame Kuršių nerijos pajūryje suformuotas apie 98 km ilgio apsauginis kopagūbris.

Kitapus šios kopos – nuostabūs baltos smėlio paplūdimys!

Pasivaikščiojimą tęskite link tolumoje matomo pietinio molo (į dešinę^{N22} pusę). Molas – tai statinys uosto akvatorijai apsaugoti nuo jūros bangavimo, ledonešio bei užnešimo sąnašomis.

Pasivaikščiodami pietinį molą turėtumėte pasiekti per maždaug 20 minučių. Pietinis ir šiaurinis molai kartu sudaro Klaipėdos uosto vartus.

● Klaipėdos uostas turi du lygiagrečius molus, **pietinio molo (4)** ilgis – 1227 m (buvo statomas nuo 1847 m. iki 1861 m.), o šiaurinio – 1158 m. Jie pastatyti ant polių. Šių molų funkcija – nukreipti Danės upės žiočių srovę į Baltijos jūrą, apsaugoti plaukimo vagą (farvaterį) nuo užteršimo. Viršvandeninė dalis išmūryta iš akmenų. Pagilinus uostą, molai sustiprinti akmenimis ir dideliais betono blokais.

Pasivaikščioję molu sukite uosto link, eikite palei uosto vandenį ir už kelių šimtų metrų išvysite delfinariumą ir greta jo esantį Lietuvos jūrų muziejų.

● **Jūrų muziejus (5)** įkurtas buvusiam Nerijos forte.

Nerijos forto statyba buvo pradėta 1865 m. ir su pertraukomis vyko iki 1871 m., tačiau sparti karo laivyno artillerijos raida lėmė, kad jis XIX a. pabaigoje uosto gynybai tapo netinkamas. Ginkluo-

tė buvo demontuota, o fortas atiduotas civilinės valdžios reikmėms: tam tikrais laikotarpiais čia buvo sandėliai, gyveno darbininkai, veikė Kopgalio kaimo mokykla, patalpomis naudojosi Kauno aukštesniosios technikos mokyklos laivininkų skyriaus kursantai ir jūrų skautai. 1975–1979 m. restauruotoje Kopgalio tvirtovėje buvo įrengtas Lietuvos jūrų muziejus (architektai P. Lapė, L. Šliogerienė, V. Šliogeris, konstruktorius T. Tubis), o 1994 m. pastatytas delfinariumas).

● Praėję pro Jūrų muziejų kairėje pusėje išvysite **paminklą „Albatrosas“ (6)**, skirtą išplaukusiems ir nebegrižusiems jūreiviams ir laivams. Pasivaikščiojimą kviečiame tęsti Smiltynės krantine iš lėto judant pirmyn – kairėje visada matysite Klaipėdos uostą, laivų judėjimą, besisukiojančius kranus, nerimstančius baltasparnius kirus (Smiltynėje sutiksime jų daug).

● Viena Lietuvos jūrų muziejaus dalių yra senoji **etnografinė žvejų sodyba (7)**, kuri yra kiek toliau (apie 400 metrų nutolusi nuo muziejaus), čia galėsite sužinoti, kaip senovėje gyveno vietiniai žvejai.

● Vos už keliasdešimt metrų nuo sodybos pamatysite senųjų **žvejybinių laivų ekspoziciją (8)** (į dalį jų galite patekti lankymo valandomis).

Visa teritorija, kurioje yra Lietuvos jūrų muziejaus padaliniai, vadinama Kopgaliu.

● **Kopgalis (9)** yra vėliausiai susiformavusi Kuršių nerijos pusiasalio vietovė, neatsiejama Klaipėdos uosto dalis. Kopgalio kaimas pradėjo kurtis šalia esančios baltasto aikštelės. Šioje aikštelėje burlaiviai

atsikratydavo balasto ir jo pasipildydavo, kad išlaikytų nepakrauto laivo stabilumą audringoje jūroje. Tik Prūsijos valdžiai suteikus dideles lengvatas, Kopgalyje apsigyveno pirmieji naujakuriai. 1821 m. čia jau stovėjo 7 sodybos. Tai pirmoji poilsiavietė Kuršių nerijoje. Jau XIX a. pradžioje čia ėmė veikti moterų ir vyrų paplūdimiai.

Apžiūrėjus laivus jums liks apie 10 minučių kelio iki senosios perkėlos terminalo, iš kur keltas jus parplukdys atgal į Klaipėdos senamiestį (keltų judėjimo grafikai internete www.keltas.lt).

● Iki keltų švartavimosi vietos likus apie 100 metrų, kairėje išvysite **paminklinį akmenį (10)**. Jame kasmet yra iškalami „Gintarinės jūrmylės“ bėgimo varžybų nugalėtojai. Reikia paminėti, kad tai vienas seniausių ir žinomiausių bėgimo renginių Klaipėdoje.

Sėkmingai parvykus „į žemyną“ geriausia vieta sušilti arba atsigaivinti* (priklausomai nuo sezono) – senosios perkėlos pastate įsikūręs baras – čia galėsite stebėti pro šalį plaukiančius laivus ir planuoti kitas savo keliones bei žygius. ❌

**NŽ1 – Naudinga žinoti 1:*

Šaltuoju metų laiku Smiltynėje neturėtų būti dirbančių parduotuvių ar barų, tad rekomenduojame pasiimti su savimi vandens, šokoladuką ir termosą karštos arbatos :)

**NŽ2 – Naudinga žinoti 2:*

Vasarą Smiltynėje eiti paplūdimiu iki jūros vartų yra lemta ne visiems – maršrutas kerta moterų paplūdimį, tad, norėdami išvengti nemalonumų, apeikite šį ruožą asfaltuotu takeliu palei apsauginį kopagūbrį.

Nuotraukų autoriai: Andrius Pelakauskas, Daiva Drungulaitė, Romėna Savickienė

**VšĮ Klaipėdos turizmo ir kultūros
informacijos centras**

Turgaus g. 7, LT-91247 Klaipėda

Tel.: +370 46 412186, +370 687 52051

El. p. tic@klaipedainfo.lt

www.klaipedainfo.lt

Klaipėdos miesto savivaldybė

Liepų g. 11, LT-91502 Klaipėda

El. p. info@klaipeda.lt

www.klaipeda.lt